

והוא הולך לבקש את הקרובים אל השררה, לדבר עמם ולשאלם דינא דמלכותא בענין ביתו. וכוחים/ מענות, מענות, תביעות וריבות היו בין שני הצדדים עד שבסוף נשתהק הדבר, כשעשו שלום ביניהם בהקלויז. והוא מתענג ונהנה מזה, שהוא בעל בית בעצמו ואין לאחרים להתגרות עמו.

ולפעמים כשבהות וימי מנוחה, בזמן שהוא יושב ואוכל יחד עם אשתו, הוא שואל אותה: אמרי כמה היית רוצה בעד ביתנו? והיא משיבה לו: כך וכך למשל. ואז הוא קוצף ומתרגז ואומר: שערות ארוכות (אף שהן גלוחות) ושכל קצר! שומה, אף כל הון שבעולם לא הייתי לוקח בעד דירתו.

ב.

אור תורה:

דבר זה ידוע, כי גם אומות העולם יודעים, אבל הם בכלל "יודעים ואינם יודעים מה הם יודעים" ולפעמים הם מנבאים ואינם יודעים מה הם מנבאים. הם רואים רק את "החיצונות", רק את הקליפה הם רואים ולפעמים גם את התוך, אבל את ה"תוך שבתוך" לעולם לא יראו, את האור שבאור אינם מרגישים בשכלם הפשוט ובעיניהם שטחו מראות. ואם יאמר לך אדם אחרת, תדע שהוא אינו מבחין. ומעשה:

לבובקה היא עירה קטנה ויושביה שוכני בתי חמר, הם דרים ברירות קטנות, בבתים כפופים, אינם

או להקניטו חס ושלום. אדרבא, אדם פשוט הוא ובשאלות כגון אלו מקניטים ומבישים אותו: היתכן אדם יש בעולם, שאינו יודע איפה פיבוש מנדל דר ואיה ביתו, שהרבה יגיעות יגע עד שבא לכך? פיבוש מנדל אחרי שנה וחצי, שהיה סמוך על שלחן חותנו, שאכל מלחמו ודר בביתו, מת חותנו, שהבטיחו מזונות לעולם ואז היה צריך לנרוד ממקומו להכפר, להיות מלמד. הרבה יסורים סבל, הרבה נדודים ומלטולים עברו עליו בימים שהיה מלמד בכפרים וכיון שקבץ קצת מעות ולא חפץ עוד להיות גולה ממקומו, שכר לו דירה ונעשה מלמד בעירו. היתה לבעל-הבית איזו מענה עליו, שלא השכיר ביתו ל"חרר", התלמידים מקלקלים את הכתלים והרצפה, עד שבא לגור בבית אחר. בבית זה היו איזו מענות אחרות ותביעות אחרות להמשכיר. סוף דבר ראה פיבוש מנדל המלמד, שאין לו מנוחה כל שהוא בדירות ארעי, שהוא שוכר, בכל שנה ושנה הוא נטרד ממקום למקום; נמלך בדעתו, לזה כסף ברבית, ונעשה שוהף לביתו של הירש ליב סופר. בראשונה היו לו תביעות על הירש ליב, ולהירש ליב גם כן היו תביעות עליו והרבה פעמים בבקר היו יכולים לפגוש את פיבוש מנדל המלמד, שק-טליתו-ותפלו תחת בית שחיו השמאלית וידו הימנית פשוטה, אצבעותיו מקובצות, כמין אנרוף, כמדומה לו שאוחז בידו את מקלו, ששכח בהקלויז,

פיריטון.

טפוסים.

א.

בעל-בית.

אלו תפש אדם כפיבוש מנדל המלמד ושאל: איפה דר הירש ליב סופר? היה פיבוש-מנדל משיב לו: אותו האיש שאתה שואל עליו, סמוך לביתי הוא דר. ואדם זה, שאינו בקי כלל בסימתא זו, אינו מסתפק כתשובתו של פיבוש מנדל והוא שואל להלן: ואיפה אתה דר? ופיבוש מנדל משיבו: פקה, תדע לך, שאני דר סמוך להירש ליב סופר. ואף על פי כן, אדם זה, אחר כל הדבורים הללו אינו יודע עוד משכנו של הירש ליב סופר, ומרבה בשאלה: "ושניכם איה משכנכם? פיבוש מנדל מיד-בועם ומצות: יהודים, מה אתם אומרים לבריה זו, שאינו מבין אף דבר קל! הלא מעצמו מובן כי בשכנות אנו דרים. ואותו אדם נפטר לו ועדיין אינו יודע את מקומו של הירש-ליב סופר עד שהוא שואל לאחר.

בדברים הללו, שפיבוש-מנדל מרחח בהם את השואל, אינו מתכוון בהן לשם לצנות, לעשות כדוחות,

„הקידושׁ, שקדש חיימ'ל בשביל עצמו, ואנב „הוציאׁ בזה את אמו, הפסיק קצת את הרהוריו, אבל היכף, כיון שפרס את הלחם והתחיל לומר זמירות כמעט נמבע בים של מחשבות. דמיונות התחילו עוברים לפניו. נרמה לו, כי היזן מנסה אותו, ומוצא את קולו נעים וחזק — כי באמת היה לו לחיימ'ל קול נאה, על זה כבר הסכימו כל המתפללים בקלויו, אשר חיימ'ל היה שר לפעמים בשעת ה„שלש-סעידותׁ איזה זמר. — הוא מוצא חן בעיני החזן והוא נהקבל במקהלתו.

שמחתו של חיימ'ל הקטן אי-אפשר לתאר כשראה איך חבריו מציצים עליו בקנאה בשעה שהוא עומד עם החזן אצל העמוד והוא שר.

מאד היה חפץ, כי גם בני בית הגביר יהיו שם, לראותו ולשמיע את קולו. מאד התאוה לדבר הזה. כי הגביר היה משטה בו פעם אחת, צבט סנטרו בחכה והבטיח לו כלה הגונה עם נדוניה רבה, אם יזמר בביתו. ולו בנות... עתה לא יכלם עוד, כמו אז כשהיה בבית הגביר, וקולו התחיל רוחת ונפסק באמצע סחסת אנסו. הוי! מה מאוס היה דבר זה!

והשנים חולפות. חיימ'ל שבע הרבה נדודים ושמו יצא לתהלה בכל הארץ. הוא איננו עוד עוזר אצל אחר, כי הוא בעצמו חזן נודע לתהלה. חזן

מלמודו והוא מהנהג כמאז. רק בלילה ההוא, שבבקר שאחריו נסתלק ועבר מן העולם, לא יכול לעסיק בתורה ולא הדליק נרו כשאר לילות השנה, ואז תעו הגוים מנהיגי השורים בדרך ולא ידעו אנה ילכו, תעו כל אותו הלילה, ואך בעמל רב שבו העירה בבקר. וכששאל אדונם אותם על סבת הדבר, שנתאחרו כל כך ובאו שלא כדרכם בכל לילה, סחו לו כל הענין כי תעו בדרך, ונמרו: „אור לבובקה כבהׁ.

סברו הגוים הללו האור הפשוט, כי נכבה, אבל בבקר נדעך אור התורה בלבובקה, נשמת רבי אשר ברוך יצאה...

ג.

הפנחא השבורה.

באשר בא חיים — נער כבן י"ג שנים, ארמוני, ושתי פאות מסולסלות לו — הביתה כליל שבת מבית הכנסת אל אמו האלמנה, היה מחו נטרד מאד, ראשו היה מלא מחשבות, ודמיונות נלהבים רקדו בראשו הקטן. לא יכול להסיח דעתו אף רגע מכל מה שראה שם בבית הכנסת, ובאזניו עוד צלצלו הנגונים הנעימים, שזמרו ה„שורריםׁ, נערים כמותו, שקסמו בקילותיהם את כל שומע ולפני עיניו עוד רחף מעוף-עיניהם של המתפללים, שהעיפו בחכה יתרה בכל רגע על המזמרים הקטנים הללו. ואין צריך לומר הכבוד שחלקו להחזן! וכי דבר קטן היא זה?

מתחרים בעליונים. רק לבית אחד יש עליה, וביהו של רבי אשר ברוך הוא, גביר ולמדן גדול, שאין כמותו בכל הסביבה. וכמוכן ביהו גבוה מכל בתי העיר. ולא כמוהו בעל הבית, שהוא יהודי כפוף... במדור התההזן שם חנוהו, והוא דר בעליהו. הוא בעצמו אינו עוסק במשא ומתן רק אשתו ומשרתיו והוא יושב ולומד יומם ולילה. וכלילה יושב ר' אשר ברוך ולומד כל הלילה, הוא יושב ולומד לאור חתיכת נר מעוך בין אצבעתיו ואיננו פוסק מנרסא. ולאור הנר הזה ילכו „מנהיגי השוריםׁ זה כמה שנים מדי לילה כלילה.

לבובקה היא עיר סמוכה לגבול, גבול יש בה בין מדינה זו למדינה אחרת, וכלבובקה יש הרבה אנשים „מכריחי המכסׁ, שמעבירים שורים ממדינה למדינה, בלי ידיעת הממונה על המכס. מוכן מאליו, כי דבר זה הם עושים בלילה, בשעה שאין בני אדם רואים ושוטרי הנכול ישנים. והם נוהגים בשורים, וסימן זה, כלומר אור הנר המציץ מחלונו של ר' אשר ברוך, מלמד את הדרך העירה ולא יתעו. מדין לעיר לא יראה רק עליתו של ר' אשר ברוך. והלכו גוים רבים לאורו.

ר' אשר ברוך זקן בא בימים, תש כחו, ואף על פי כן אינו טכטל למודו. ר' אשר ברוך חולה, מיחוש יש לו והוא חש צער ויסורים ואינו בטל

לפי העתה היא, קנמור, ומכל העולם חולקים לו כבוד. ואז ניזכר הוא באמו ובעירו הקטנה והעניה, במקום שגולד, במקום שעברו שנות ילדותו הנעימים. אז באה מחשבה בלבנו, כי צריך לבקר את עיר מולדתו.

בכל העירה רעש, מדברים, מרבים שיחה, וכל הדברים רק על אדותיו הם, כל פה מלא השבחות והכל מהללים אותו. הוא עשה רצון בני העירה, הבטיח להם לעבור. ביום השבת לפני התיבה. מודעות גדולות הרביקו על כל הקירות: "כי החזן המפואר מר חיים וכו' "יתפלל" ומכל כהל הבריק שמו. כבוד גדול היה לו מתפלתו, במוצאי שבת קדש היו אצלו כל חשובי העדה וחלקו לו כבוד.

עברו ימים אחדים, חיימ'ל נעשה "לחתן" עם בת גביר העיר. כל נכבדי העיר באו אל התנאים, וכבר כוהבים את התנאים: "למזל" וכו' וכו', ושוברים פנכא... מן קול שבירת הפנכא התעורר חיימ'ל ממחשבותיו, אצלו עמדה אמו ואמרה:

"ילהי חביבי! כבר נצרך לאכל יחדו, מפנכא אחת, כי פנכתך נפלה ונשברה... מזל טוב!

ש"י משאם שקים.

